

Araştırma Makalesi - Research Article

Evlilik Korkusu (Gamofobi) Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Fear of Marriage (Gamophobia) Scale: Validity and Reliability Study

Ahmet TÜRK^{1*}

Geliş / Received: 06/04/2025

Revize / Revised: 14/05/2025

Kabul / Accepted: 16/05/2025

ÖZ

Bu çalışmada bireylerin evlilik korkusunu bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarıyla değerlendiren geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek, 18-42 yaş arasında 477 kişiden oluşan bekar bir örnekleme test edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda oluşan üç faktörlü yapı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiş ve uyumlu bulunmuştur. Ölçek toplam varyansın %66,59'unu açıklamaktadır. Güvenilirlik analizleri ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa ve ayırt ediciliğe sahip olduğunu göstermiştir. Geliştirilen ölçek ile "Evlilik Kaygısı Ölçeği" arasında güçlü korelasyonlar tespit edilerek ölçüt geçerliği doğrulanmıştır. Sonuç olarak, evlilik korkusunu ölçülmeye yönelik 23 madde ve 3 boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Ölçekte; tepki ve kaçınma odaklı maddeler davranışsal, korku ve kaygı odaklı maddeler duygusal, düşünce ve inanç odaklı maddeler ise bilişsel boyutu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler- Evlilik, Evlilik Korkusu, Gamofobi, Ölçek

ABSTRACT

The aim of this study was to develop a valid and reliable measurement tool that assesses individuals' fear of marriage with its cognitive, emotional and behavioural dimensions. The scale was tested in a single sample of 477 individuals aged 18-42 years. The three-factor structure formed as a result of exploratory factor analysis (EFA) was tested with confirmatory factor analysis (CFA) and found to be compatible. The scale accounts for 66.59% of the total variance. Reliability analyses indicated that the scale has a high level of internal consistency and discriminative power. Criterion validity was confirmed by determining strong correlations between the developed scale and the 'Marriage Anxiety Scale'. Consequently, a valid and reliable measurement tool consisting of 23 items and 3 dimensions was developed to measure fear of marriage. In the scale, items focused on reaction and avoidance constitute the behavioural dimension, items focused on fear and anxiety constitute the emotional dimension, and items focused on thoughts and beliefs constitute the cognitive dimension.

Keywords- Marriage, Fear of Marriage, Gamophobia, Scale

^{1*}Sorumlu yazar iletişim: shu.ahmett Turk@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0001-5782-3794>)

Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Sinop Üniversitesi, Sinop, Türkiye

I.GİRİŞ

Aile, insanlığın toplumsal doğasına uygun olarak oluşturduğu en eski ve aynı zamanda en önemli toplumsal kurumlardan birisidir. Ailenin önemli tüm toplumlarda kabul görmüş bir gerçek olup toplumsal kurumlar arasında özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle aile ilgili konular da küresel doğası gereği oldukça önemlidir. Bu konulardan birisi de şüphesiz aile kurumunun temellerinin atıldığı ve bu kurumun hayatta kalması için önemli bir gereklilik olan evliliğdir.

Evlilik; duygusal, sosyal ve kültürel boyutları içeren karmaşık bir olgu olup bireylerin yaşamında önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Türk ve Aydemir, 2024). Toplumsal normlar çerçevesinde oluşturulmuş bir birliktelik biçimi olan evlilik, bireylerin yaşamında önemli bir dönüm noktası olmasının yanı sıra toplumsal bir kurum olan ailenin devamlılığı adına da oldukça önemlidir (Kır, 2011). Ancak, evlilik her birey için aynı anlamı taşımamakta ve özellikle modern toplumlarda bireylerin bu kuruma yönelik farklı tutumlar geliştirdiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, bazı bireyler için evlilik, sevgi, bağlılık ve güven sembolü olarak görülürken, bazıları için belirsizlik, kaygı ve korku kaynağı haline gelebilmektedir (Koçyigit Özyigit, 2017; Sourav, 2012). Bu korku, literatürde "evlilik korkusu" ya da "gamofobi" olarak adlandırılmaktadır. Yapılan araştırmalar da son yıllarda dünya genelinde evlilik korkusu olduğu bildirilen bireylerin sayısının dramatik bir şekilde artış gösterdiğini belirtmektedir (Chang, 2024; Livingston, 2018; Obeid vd., 2020).

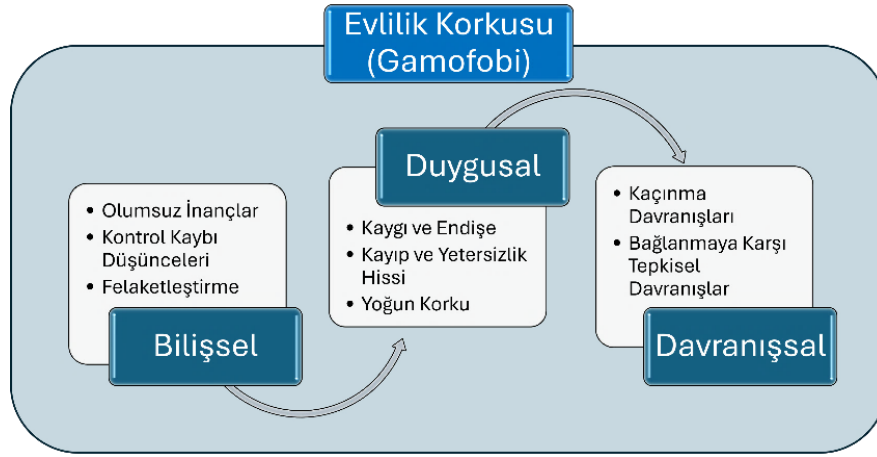
Evlilik korkusu, bireylerin evlilik ya da uzun süreli bir ilişkiye girmekten duydukları yoğun kaygı, kaçınma davranışları ve olumsuz inançlarıyla karakterize edilen bir psikolojik durumdur (Chang, 2024; Obeid vd., 2020). Bu bağlamda evlilik korkusunun bireylerin evlilikle ilgili olumsuz düşünceleri, yoğun duygusal tepkileri ve bu duygulara dayalı davranışsal kaçınma örüntüleriyle kendini gösterebilen çok boyutlu bir olgu olduğu söylenebilir. Dolayısıyla evlilik korkusunun doğası, bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç temel boyutta incelenebilir.

Bilişsel boyut, bireyin evlilikle ilgili algıları, düşünceleri ve inançlarıyla ilgili olup evliliğe yönelik olumsuz zihinsel şemalar ve inançlarla kendini göstermektedir (Grabowski, 2023). Evliliğin ağır sorumluluklar ve yüksek beklentiler içerdiğine dair inançlar, evliliğin bireylerin bağımsızlığını ve özgürlüğünü tehdit ettiği algısı, bireylerin evliliğin tüm hayatlarını olumsuz yönde değiştireceğini düşünerek evliliği bir tehdit olarak görmesi gibi inançlar (Cantekin ve Kunduracı, 2024; Ren, 2022; Tire, 2020; Türk ve Aydemir, 2024) evlilik korkusunun bilişsel boyutuna kaynaklık etmektedir.

Duygusal boyut, evlilik korkusunun bireylerde yol açtığı hisler ve duygusal tepkileri kapsamakta olup bireylerin evlilik fikrine yönelik kaygı, korku ve stres gibi duygusal tepkileriyle kendini göstermektedir. Evliliğin bireyin hayatında geri döndürülemez hatalara yol açacağı kaygısı, evlilikle bireyselliğin ve özgürlüğün kaybolacağı düşüncesinin bireyde meydana getirdiği duygusal huzursuzluk, bireylerin evlilikle ilgili yeterli becerilere sahip olmadığına dair yetersizlik hissi gibi duygusal durumlar (Afzal vd., 2019; Çelik ve Erkilet, 2019; Naghinasab Ardehae vd., 2018) evlilik korkusunun duygusal boyutunu oluşturmaktadır.

Davranışsal boyut bireylerin evlilik korkusunun etkisiyle sergilediği eylem ve tepkileri ifade etmekte olup evlilikle ilgili durumlara karşı kaçınma ve uzak durma eğilimlerini kapsamaktadır. Evlilikle ilgili konuların gündeme gelmesinden kaçınma, evlilikle ilgili ciddi konuşmalardan uzaklaşma veya bu konuşmalar sırasında savunmacı tutum sergileme, evlilikle ilgili sorumluluklardan uzak durma, uzun süreli ilişkilere girmekten kaçınma ya da bu tür ilişkileri erken sonlandırma eğilimi gibi tepki ve kaçınma odaklı (Arianfar vd., 2023; Naeimi vd., 2020) davranışlar bu boyuta kaynaklık etmektedir.

Bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlar, bireylerin evlilik korkusunu nasıl yaşadığını ve bu korkunun birey üzerindeki etkilerini anlamada temel bir teorik çerçeve sunmaktadır. Bu boyutlar birbiriyle sürekli etkileşim halindedir. Örneğin, bilişsel bir inanç ("Evlilik beni kısıtlayacak") bireyin duygusal bir tepki geliştirmesine (kaygı ve korku) ve bu duyguların bireyi evlilikle ilgili davranışsal bir kaçınmaya yönlendirmesine neden olabilir. Benzer şekilde yoğun duygusal bir korku (duygusal boyut), bireyin evliliği tehdit edici olarak algılamasına (bilişsel boyut) ve kaçınma davranışları sergilemesine (davranışsal boyut) yol açabilir. Bu bağlamda bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlardan oluşan evlilik korkusunun teorik modeli Şekil 1'deki gibi bir örüntü oluşturmaktadır. Evlilik korkusuna ilişkin üç boyutlu teorik model, evlilik korkusunu anlamak ve bireylerin yaşadığı zorlukları ele almak için çok boyutlu bir yaklaşım sunmaktadır. Bu nedenle, evlilik korkusunu ele alan müdahale stratejilerinin, bu üç boyutun etkileşimlerini göz önünde bulundurarak tasarlanması gerektiği düşünülmektedir.

Şekil 1. Evlilik Korkusunun (Gamofobi) Teorik Modeli

Evlilik korkusu, yalnızca bireylerin evlilik kararlarını ertelemelerine veya reddetmelerine yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda romantik ilişkilerinin doğasını ve sosyal uyumunu da şekillendirmektedir (Safiudin, 2024). Örneğin, evlilik korkusu olan bireyler, uzun süreli ilişkilerden kaçınabilir, partnerlerine karşı duygusal mesafe koyabilir ve bağlanma süreçlerinde zorluklar yaşayabilirler (Çıtak ve Başar, 2023; Ghezelseflo vd., 2016; Nacimi vd., 2020). Öte yandan evlilik korkusunun etkileri yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde de önemlidir. Toplumsal beklentiler, bireylerin evlilik korkusunu tetikleyebileceği gibi, bu korkunun ifade edilmesini veya anlaşılmasını da engelleyebilmektedir. Özellikle evlilik kurumunun idealize edildiği toplumlarda, evlilik korkusunun damgalanma riski nedeniyle bireyler bu korkularını dile getirmekte zorlanabilmektedir (Helal vd., 2024). Bu durum, evlilik korkusu yaşayan bireylerin destek arama davranışlarını olumsuz etkileyerek bu korkunun kronik bir hal almasına yol açabilmektedir (Safiudin, 2024). Dolayısıyla evlilik korkusunun bireylerin yaşamlarını nasıl şekillendirdiğini ve bu durumun toplumsal boyutlarını anlamak için çok yönlü bir yaklaşımı benimseyen araştırmaların yapılması oldukça önemlidir. Buna karşın, evlilik korkusuyla ilgili literatür incelendiğinde evlilik korkusuna ilişkin sınırlı sayıda çalışma (Chang, 2024; Safiudin, 2024) bulunmakla birlikte, bu alanda hem ulusal hem de uluslararası literatürde evlilik korkusuna ilişkin bir ölçüm aracının eksikliği dikkat çekmektedir.

Evlilik korkusu kavramını ölçmeye yönelik kapsamlı ve geçerli bir ölçeğin eksikliği, bu alandaki bilimsel çalışmaları sınırlamakta ve bireysel ya da grup düzeyindeki psikolojik müdahalelerin etkinliğini değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Psikolojide yaygın kabul gören “ölçemediğini çalışamazsın” ilkesi (Tangney, 2000), bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği yüksek araçların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, evlilik korkusu gibi özgül bir duygusal ve bilişsel fenomenin yalnızca genel kaygı düzeyleri ya da evliliğe yönelik tutumlar üzerinden dolaylı biçimde değerlendirilmesi, alandaki anlayışın yüzeysel kalmasına yol açmaktadır. Nitekim literatürde evlilik korkusu genellikle kaygı ölçekleri (Çelik ve Erkilet, 2019) ya da evliliğe yönelik genel tutum ölçüm araçları (Öz Soysal vd., 2016) yoluyla ele alınmakta olup, bu tür ölçekler evlilik korkusunun kendine özgü yapısal ve dinamik bileşenlerini yeterince kapsamamaktadır. Oysa evlilik korkusunun daha derinlemesine incelenmesi ve bu durumun bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarının ayrıntılı olarak değerlendirilmesi, alanda geliştirilecek müdahale stratejilerinin etkinliğini artıracaktır. Bu bağlamda evlilik korkusunun daha derinlemesine incelenmesi, bireylerin bu korkuyla baş etme biçimlerinin anlaşılabilmesi ve psikolojik destek programlarının ihtiyaçlara uygun biçimde yapılandırılabilmesi için, bu fenomenin bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarını ayrıntılı olarak değerlendirebilecek bir ölçüm aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla böyle bir ölçme aracının geliştirilmesi hem teorik hem de uygulamalı araştırmalar için kritik bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, bireylerin evlilik korkusunu bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarıyla kapsamlı bir şekilde değerlendiren “Evlilik Korkusu Ölçeği”nin geliştirilmesi ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılmasıdır. Ölçeğin geliştirilmesiyle yalnızca bireylerin evlilik korkusunu anlamak için bir araç sunmakla kalmayıp korkunun nedenleri, sonuçları, müdahale yolları ile bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini anlamak ve bu konuda daha etkili çözümler geliştirmek isteyen araştırmacılar için de önemli bir kaynak oluşturması hedeflenmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın evlilik korkusu üzerine literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sonuçlarının evlilik korkusu konusunda farkındalık oluşturması, bireylerin bu korkularını daha açık bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olması, evlilik korkusunun etkilerini azaltmayı hedefleyen danışmanlık hizmetleri için bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilmesi beklenmektedir. Ayrıca, evlilik korkusuna ilişkin teorik bilgi birikimine katkı sağlayarak, bu korkunun temel nedenlerini anlamaya yönelik gelecekteki çalışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

II.YÖNTEM

A. Araştırma Modeli

Bu çalışma, ölçme aracı geliştirme sürecine uygun olarak nicel araştırma yöntemlerinden faydalanan bir tarama deseninde gerçekleştirilmiştir (Williams, 2007). Araştırmanın amacı, bireylerin evlilik korkusunu ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Çalışma, ölçek geliştirme sürecinin klasik aşamalarını takip ederek literatür taraması, madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma ve uygulama süreçlerini içermektedir (Büyükköztürk, 2007).

B. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu çalışma, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 27.12.2024 tarih ve 2024/442 sayılı etik kurul izni alınmıştır. Çalışmada kullanılan ölçüm araçları, Google Forms kullanılarak oluşturulan çevrimiçi bir anket formu aracılığıyla sosyal ağ siteleri üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Katılım öncesinde dijital ortamda araştırmanın amacı ve gönüllülük ilkeleri kendilerine açıklanmış ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

C. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 18 yaş üstü bekar bireyler oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) nüfus verilerinde yaş aralıklarının beşerli gruplar halinde ve medeni durum istatistiklerinin yaş aralıklarını içermeyecek şekilde verilmesinden dolayı (TÜİK, 2025) evrenin sayısına ilişkin kesin bir bilgi elde edilememiştir. Evren sayısının tam olarak belirlenemediği durumlarda evreni temsil eden örneklem hacmi $n=(t^2 \times p \times q) \div d^2$ formülü ile hesaplanabilmektedir (Aksakoğlu, 2001). Söz konusu formüldeki değerler yerine konulduğunda 384 kişinin evreni temsil eden minimum örneklem sayısı olduğu hesaplanmıştır $[n=(1,96)^2 \times (0,50) \times (0,50) \div (0,05)^2]$. Öte yandan ölçek geliştirme çalışmalarında ölçekte yer alan madde sayısının 5-10 katı kadar katılımcıya ulaşılması gerekmektedir (Tavşancıl, 2010). Ayrıca ölçeğin geçerliğinin gerçekleştirilmesi aşamasında uygulanacak olan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için 150-300 arası örneklem büyüklüğünün analiz için yeterli olduğu belirtilmektedir (Muthén ve Muthén, 2002). Bu bağlamda çalışmada kolayda ve kartopu örnekleme teknikleri kullanılarak 477 kişiye ulaşılmıştır. Evlilik Korkusu Ölçeği'nin geliştirme çalışmasının yapılması adına örneklem hacminin yeterli olduğu görülmüştür.

Katılımcıların 259'u (%54,3) kadın ve 218'i (%45,7) erkektir. 18-42 yaş aralığındaki katılımcıların yaş ortalaması $\bar{x}=22,49 \pm 4,16$ 'dur. Katılımcıların 393'ü (%82,3) üniversite düzeyinde eğitime sahipken 84'ü (%17,7) lise ve altı eğitim düzeyine sahiptir. 424'ü (%88,9) çocukluk döneminde ebeveynleri evli ve birlikte yaşayan katılımcıların 33'ü (%7) parçalanmış/tek ebeveynli aile tipine sahiptir. Katılımcıların 152'si (%31,9) gelirinin giderinden az, 254'ü (%53,2) gelirinin giderine denk ve 71'i (%14,9) gelirlerinin giderlerinden fazla olduğunu belirtmiştir.

D. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak adına araştırmacı tarafından yapılandırılmış formatta hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile bu araştırma kapsamında geliştirilmesi hedeflenen "Evlilik Korkusu Ölçeği" ve ölçüt geçerliğinin test edilmesi adına uygulanan "Evlilik Kaygısı Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır.

Evlilik Kaygısı Ölçeği

Bu çalışma kapsamında geliştirilmesi hedeflenen Evlilik Korkusu Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini test etmek adına Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, bireylerin evliliğe dair yaşadığı kaygı düzeylerini ölçmek için geliştirilmiş olup literatürde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ölçek, 4'lü likert (0=kesinlikle katılmıyorum...4=Tamamen katılıyorum) tipinde cevaplanan 13 maddeden oluşmaktadır. Tek boyuttan oluşan ölçekten alınan puan arttıkça katılımcıların evliliğe yönelik kaygı düzeyleri artmaktadır. Çelik ve Erkilet'in (2019) çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı $\alpha=0,93$ 'tür. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı $\alpha=0,94$ olarak hesaplanmıştır.

Evlilik Korkusu (Gamofobi) Ölçeği

Bu araştırma kapsamında Evlilik Korkusu Ölçeği'nin geliştirilmesi adına ölçek geliştirme sürecinin klasik aşamaları takip edilerek literatür taraması, madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma ve uygulama işlemleri gerçekleştirilmiştir (Büyükköztürk, 2007). Bu bağlamda öncelikle evlilik korkusu kavramıyla ilgili psikolojik süreçleri anlamak adına kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasında evlilik korkusu kavramının tanımı, belirtileri, nedenleri ve bireyler üzerindeki etkileri derinlemesine incelenmiştir. Ayrıca evliliğe ilişkin kaygı, tutum ve algı gibi konuları ele alan ölçekler analiz edilmiştir. Literatürdeki açıklamalar çerçevesinde insan psikolojisinin temel yapısını oluşturan bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarda (Akbağ, 2020) evlilik korkusunun ölçülebilmesine ilişkin 52 madde oluşturulmuştur. Oluşturulan maddelerin kapsam geçerliğinin

incelenmesi adına sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet ve aile danışmanlığı alanından dört uzmandan uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan elde edilen geri bildirimlere göre 5'li likert (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum 5=Tamamen katılıyorum) tipinde cevaplanan, bilişsel (15 madde), duygusal (16 madde) ve davranışsal (14 madde) boyutlardan oluşan ölçeğin 45 maddelik nihai formu oluşturulmuştur.

E. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi SPSS 25.0 ve AMOS 24.0 paket programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinden önce mevcut 45 maddelik ölçekte yer alan bileşenler için verilerin normalliği varsayımının karşılanıp karşılanmadığı test edilmiş olup bütün maddeler için çarpıklık ve basıklık kat sayılarının ± 2 aralığında yer aldığı ve normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir (George ve Mallery, 2010). Yapı geçerliği için öncelikle açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmış olup ölçeğin faktör yapısının uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri ile kontrol edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen ölçek yapısının doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak uyum indislerine uygunluğu test edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik analizinde ise Cronbach alfa, average variance extracted ve composite reliability katsayıları ile madde-toplam korelasyonu ve uç gruplar ayırt edicilik yöntemleri kullanılmıştır.

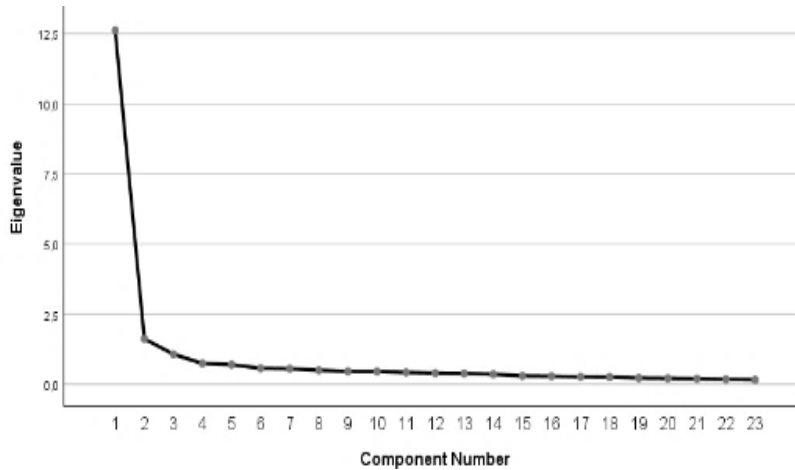
III.BULGULAR

A. Geçerlik

Açımlayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) öncesinde ölçeğin maddeleri ile ölçeğin tümü arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu aşamada ölçeğin tümüyle 0,30'un altında ilişki olan maddelerin ölçek yapısına uygun olmayacağı için ölçme aracından çıkarılması belirtilmektedir (Tezbaşaran, 1996; Erkuş, 2014). Yapılan inceleme sonucunda 0,30'un altında bir ilişki saptanmamış olup bu aşamada ölçme aracından madde çıkartılmamıştır. Daha sonra veri setinin açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu incelemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett Küresellik değerleri incelenmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin katsayısının 0,80'den yüksek olması ve Bartlett Küresellik testinde χ^2 sonucunun anlamlı olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2007; Hair vd., 2013). Bu kapsamda yapılan analiz sonucunda KMO değerinin 0,97 ve Bartlett Küresellik değerinin ($\chi^2=19384,483$; $p<0,01$) anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu, veri seti için faktör analizinin yapılmasının uygun olduğunu göstermiştir.

Temel bileşenler analizinde faktörler arası ilişki varsayımından yola çıkarak direct oblimin eğik döndürme tekniği uygulanmıştır (Costello ve Osborne, 2005). Öncelikle faktör yükü 0,40'ın altında olan 3 madde (5, 25 ve 30) ölçekten çıkarılmıştır (Kozak, 2021). Kalan 41 madde ile yeniden temel bileşenler analizi yapılmıştır. Yapılan analizde toplam varyansın %65,72'sini açıklayan 4 faktörlü bir yapı oluşmuştur. Bu aşamada birden fazla faktöre yük binen ve yükleri arasındaki fark 0,10'un üzerinde olan binişik (md. 37, 8, 4, 14, 31, 33,11, 29) maddelerin sırayla çıkarılmasıyla (Yong ve Pearce, 2013) 34 maddelik 3 faktörlü bir yapı meydana gelmiştir. Daha sonra kuramsal ve kavramsal açıdan yük binen faktörle örtüşmeyen (md. 17, 36, 9, 43, 35, 1, 16, 15, 45, 6, 38) maddeler (Karaman, 2023) çıkarılmıştır. Böylece geriye kalan 23 maddelik yapıyla yeniden analiz yapıldığında ölçeğin daha önceden belirlenen 3 faktörle (davranışsal, duygusal ve bilişsel) açıklandığı görülmüştür. Nitekim, faktörlerin açıklama gücünü gösteren yamaç grafiğinde (Grafik 1) de 3. faktörden sonra grafiğin yatay bir seyir izlediği ve böylece ölçeğin özdeğeri 1'den büyük 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018).

Grafik 1. Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Yamaç Grafiği

23 maddelik yapıyla gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizinde KMO değerinin 0,96 ve Bartlett Küresellik değerinin ($\chi^2=8373,417$; $p<0,01$) anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Faktör yükleri 0,432 ile 0,815 arasında değişen üç faktörlü ölçek yapısının toplam varyansın %66,59'unu açıkladığı saptanmıştır. Sosyal bilimlerde varyansın %40 ile %60 arasında olması genel olarak yeterli kabul edilse de varyansın yüksek olması faktör yapısının da güçlü olduğunu göstermektedir (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). 23 maddenin madde yükleri, faktörlerin özdeğerleri ve açıklanan varyansları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Ölçek Maddeleri, Madde-Toplam Korelasyonları, Madde Faktör Yükleri, Açıkladıkları Varyans Oranı

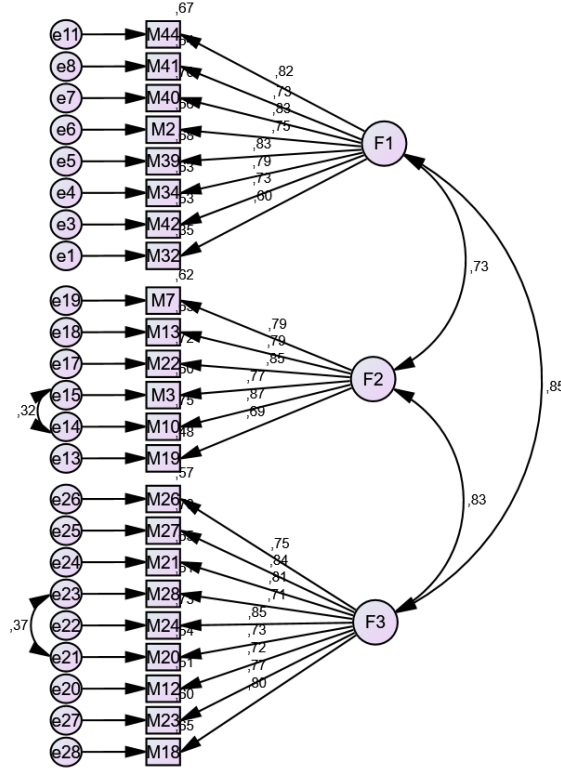
Maddeler	Madde- Toplam Korelasyonu	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
44.Partnerimin evlilik taleplerini karşılamak için bahaneler üretirim.	,702	,815		
40.Evlilik teklifinde bulunmamı veya kabul etmemi gerektiren durumlardan kaçınırım.	,735	,787		
34.Evlilikle ilgili bir konu açıldığında ortamdan uzaklaşıyorum.	,703	,747		
39.Evlilikle ilgili sorumlulukları hatırlatan aktivitelerden uzak dururum.	,746	,746		
42.Evlilikle ilgili ciddi konuşmalar sırasında kendimi savunmaya geçerim.	,652	,718		
41.Partnerimin evlilikle ilgili beklentileri arttığında, ilişkiden uzaklaşıyorum.	,656	,700		
2.Uzun süreli bir ilişkiye girmekten kaçınırım.	,688	,660		
32.Bağlanma ihtimalimin bulunduğu ilişkileri genellikle sonlandırırım.	,568	,432		
7.Evlilik fikri, içimde yoğun bir kaygı yaşamama neden oluyor.	,687		-,782	
13.Evliliğin, yaşamımda telafi edilemeyecek hatalara neden olmasından korkuyorum.	,671		-,781	
3.Evliliğin hayatımı sınırlandırması fikri beni huzursuz eder.	,667		-,744	
22.Evliliğin yaşam kalitemi olumsuz etkileyeceği fikri beni kaygılandırıyor.	,760		-,703	
10.Evlilik fikri, hayatımın kontrolünü kaybedeceğimi hissettiriyor.	,787		-,682	
19.Evlilikte mutluluğun zamanla yok olacağı fikri beni endişelendiriyor.	,649		-,592	
27.Evliliğin, bana karşılanması zor sorumluluklar yükleyeceğini düşünüyorum.	,781			-,816
28.Sağlıklı bir evlilik yürütmek için yeterli becerilere sahip olmadığımı düşünüyorum.	,699			-,801
26.Evlilikte bireyselliği kaybetmek kaçınılmazdır.	,704			-,771
21.Evliliğin özgürlüğümü kısıtlayacağına inanıyorum.	,750			-,733
20.Evliliğin sorumluluklarının altından kalkamayacağına inanıyorum.	,712			-,690
24.Evlilikle ilgili beklentilerin aşırı ve ulaşılması zor olduğuna inanıyorum.	,806			-,648
12.Yakın bir ilişkiye girmenin üzerinde bir yük oluşturacağını düşünüyorum.	,700			-,595
23.Partnerimle aynı evi paylaşmanın zor olacağını düşünüyorum.	,746			-,582
18.Evliliğin kişisel gelişimimi engelleyeceğini düşünüyorum.	,764			-,509
Özdeğer		12,617	1,624	1,075
Açıklanan Varyans		%54,85	%7,06	%4,68
Toplam Açıklanan Varyans			%66,59	

Tablo 1'de görüldüğü üzere 8 maddeden oluşan birinci faktörün özdeğeri 12,617 olup toplam varyansın %54,85'ini açıklamaktadır. Tepki ve kaçınma odaklı maddelerin yer aldığı birinci faktör “davranışsal boyutu” oluşturmaktadır. 6 maddeden oluşan ikinci faktörün özdeğeri 1,624 olup toplam varyansın %7,06'sını açıklamaktadır. Korku ve kaygı odaklı maddelerin yer aldığı ikinci faktör “duygusal boyutu” oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan üçüncü faktörün özdeğeri 1,075 olup toplam varyansın %4,68'ini açıklamaktadır. Düşünce ve inanç odaklı maddelerin yer aldığı üçüncü faktör “bilişsel boyutu” oluşturmaktadır.

Doğrulamalı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 23 maddeli ve 3 faktörlü yapının öngördüğü teorik modeli test etmek amacıyla doğrulamalı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, AFA'da kullanılan çalışma grubuyla aynı örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğü ($n=477$) yeterli düzeyde olup, normallik varsayımı çok değişkenli normallik açısından değerlendirilmiştir. Analizde çok değişkenli basıklık (multivariate kurtosis) değeri 580,89 ve c.r. (critical ratio) değeri 1,90 olarak bulunmuştur. Bu değerler verilerin çok değişkenli normallik varsayımını (c.r. $\leq 1,96$) karşıladığını göstermekte olup DFA analizinde “maximum likelihood” yönteminin uygulanmasına olanak sağlamıştır. DFA sonuçlarına ilişkin tahmin değerleri incelendiğinde standardize edilmiş faktör yüklerinin 0,60 ile 0,87 arasında değiştiği ($\leq 0,50$) tespit edilmiş olup böylece gözlenen değişkenin gizli değişkeni yeterince temsil ettiği saptanmıştır (Hair vd., 2013).

DFA'da modelin verilerle uyumunu değerlendirmek adına Ki-kare indeksi kullanılmış olup elde edilen bulgu ($\chi^2=730,126$; $sd=225$; $p<0,001$) modelin anlamlı olduğunu göstermektedir. Şekil 2'de görüldüğü üzere $\chi^2/sd=3,245$ olup modelin iyi uyum gösterdiği ($\chi^2/sd<5$) tespit edilmiştir (Anderson ve Gerbing, 1984). Modelin örneklemle uyumluluğunu gösteren RMSEA=0,069 değeri kabul edilebilir aralıktadır (Browne ve Cudeck, 1992). Ayrıca AGFI=0,856; GFI=0,883; NFI=0,914; CFI=0,939 ve TLI=0,931 değerleri kabul edilebilir değer aralıklarında yer almaktadır (Chan ve Sun, 2019; Schermelleh Engel vd., 2003; Sürücü vd., 2021). Modelin geneli incelendiğinde AFA sonrasında ortaya çıkan faktörlerin ve yapının doğrulandığı görülmektedir. Ölçeğin faktöriyel modeli ve faktör-madde ilişkisi Şekil 2'de gösterilmektedir.

CMIN/df:3,245; AGFI:,.856; GFI:,.883; NFI:,.914; CFI:,.939; IFI:,.939; TLI:,.931; RMSEA:,.069

Şekil 2. Ölçeğin DFA Diyagramı

Ölçüt Geçerliği

Ölçüt geçerliği, bir ölçüm aracının belirlenen amaç doğrultusunda ölçüm yapıp yapmadığını tespit etmek için kullanılan bir geçerlik türüdür. Ölçüt geçerliğinde ölçme aracı, daha önce geçerliği ve güvenilirliği yapılmış dışsal bir ölçüt ile karşılaştırılmaktadır. Ölçme aracından elde edilen puanlar ile geçerliliği yüksek olduğu bilinen aynı özelliklere sahip başka bir ölçme aracının puanları arasındaki doğrusal ilişkinin derecesi olarak hesaplanan korelasyon katsayısı ölçüt geçerliğinin göstergesidir (Gömlüksiz ve Erkan, 2010; Tavşancıl, 2010). Bu kapsamda DFA sonucunda doğrulanan Evlilik Korkusu Ölçeği'nin ölçmek istediği yapıyla ilgili bir dış ölçüt ile ne kadar ilişkili olduğunu değerlendirmek adına bireylerin evliliğe dair yaşadığı kaygı düzeylerini ölçmek için geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Her iki ölçek mevcut örneklem grubuna aynı anda (eş zamanlı geçerlik) uygulanmıştır. Ölçüt geçerliğini test etmek adına Evlilik Korkusu Ölçeği ve alt boyutları ile Evlilik Kaygısı Ölçeği arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir. Değişkenler arası korelasyon incelendiğinde evlilik kaygısı ölçeği ile davranışsal boyut ($r=0,725$; $p<0,01$), duygusal boyut ($r=0,836$; $p<0,01$), bilişsel boyut ($r=0,749$; $p<0,01$) ve evlilik korkusu ölçeği ($r=0,841$; $p<0,01$) arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Böylece mevcut araştırma kapsamında geliştirilen Evlilik Korkusu Ölçeği'nin ölçüt geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Tablo 2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler ve Ölçüt Geçerliğine İlişkin Korelasyonlar

Değişkenler	n	Min.	Max.	$\bar{x}$	ss.	1	2	3	4
1. Davranışsal Boyut	477	1,00	5,00	1,68	0,85	1			
2. Duygusal Boyut	477	1,00	5,00	2,22	1,11	,663**	1		
3. Bilişsel Boyut	477	1,00	5,00	2,03	1,02	,790**	,760**	1	
4. Evlilik Korkusu Ölçeği	477	1,00	5,00	1,96	0,90	,894**	,879**	,950**	1
5. Evlilik Kaygısı Ölçeği	477	0,00	3,00	0,88	0,75	,725**	,836**	,749**	,841**

** $p<0,01$

B. Güvenirlik

Uç Gruplar Ayırt Ediciliği

Araştırma kapsamında geliştirilen Evlilik Korkusu Ölçeği'nin güvenilirlik analizinde öncelikle uç gruplar ayırt edicilik yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, bir ölçme aracının ölçmeye çalıştığı özellik açısından bireyleri ne derece iyi ayırt ettiğini değerlendirmek için kullanılan bir tekniktir. Bu yöntem, katılımcıların toplam ölçek

puanlarına göre sıralanması ve en yüksek puan alan %27'lik grup (üst grup) ile en düşük puan alan %27'lik grup (alt grup) arasında karşılaştırma yapılması esasına dayanmaktadır. Üst ve alt grupların %27'lik dilimlerde seçilmesi, grupların yeterince büyük olması ve ayırt edicilik farklarının net bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamak amacıyla tercih edilmektedir. Bu analiz için genellikle bağımsız örneklem t-testi kullanılmaktadır. Üst grup ortalaması, alt grup ortalamasından anlamlı derecede farklıysa, ölçme aracı yüksek ve düşük performans gösteren bireyleri iyi bir şekilde ayırt edebiliyor demektir (Flanagan, 1952). Bu kapsamda katılımcıların Evlilik Korkusu Ölçeği'nden almış oldukları ortalama puana göre yapılan sıralamada 128 kişilik (%27) üst grup ve 128 kişilik (%27) alt grup oluşturulmuş olup Evlilik Korkusu Ölçeği ve alt boyutlarının uç gruplar açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır (Tablo 3). Analiz sonucunda davranışsal boyut ($t_{(254)}=21,771$; $p<0,001$), duygusal boyut ($t_{(254)}=33,520$; $p<0,001$), bilişsel boyut ($t_{(254)}=32,761$; $p<0,001$) ve evlilik korkusu ölçeğinde ($t_{(254)}=38,158$; $p<0,001$) ortalama puanların uç gruplar açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bulgu, ölçeğin bireylerin evlilik korkusu düzeylerini başarılı bir şekilde ayırt edebildiğini ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Uç Gruplar Ayırt Ediciliğine İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi

Değişkenler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss.	t	p
Davranışsal Boyut	Üst Grup	128	2,74	0,86	21,771	0,00*
	Alt Grup	128	1,05	0,13		
Duygusal Boyut	Üst Grup	128	3,50	0,79	33,520	0,00*
	Alt Grup	128	1,09	0,16		
Bilişsel Boyut	Üst Grup	128	3,36	0,78	32,761	0,00*
	Alt Grup	128	1,07	0,14		
Evlilik Korkusu Ölçeği	Üst Grup	128	3,18	0,62	38,158	0,00*
	Alt Grup	128	1,07	0,09		

* $p<0,001$

İç Tutarlılık

İç tutarlılık analizleri, ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek ve ölçek maddelerinin birbiriyle uyumlu olup olmadığını belirlemek için kullanılan önemli yöntemlerdir. Cronbach's Alpha Katsayısı çoktan seçmeli ya da likert tipi ölçme araçlarında en yaygın olarak kullanılan iç tutarlılık ölçütüdür. Cronbach alfa katsayısı, ölçekteki maddelerin varyanslarının toplamının genel varyansa oranlanmasıyla hesaplanan standart varyasyonun ağırlıklı bir ortalamasıdır (Cronbach, 1951). Cronbach alfa katsayısının genel olarak $\alpha=0,70$ ve üzeri olması beklenmektedir (George ve Mallery, 2010). Bu kapsamda Evlilik Korkusu Ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach's Alpha Katsayısı hesaplaması yapılmıştır. Yapılan analizde bu değer Evlilik Korkusu Ölçeği'nin tümü için $\alpha=0,95$; davranışsal alt boyutu için $\alpha=0,91$; duygusal alt boyutu için $\alpha=0,91$ ve bilişsel alt boyutu için $\alpha=0,93$ olarak hesaplanmıştır.

Composite Reliability (CR) katsayı da doğrulayıcı faktör analizi (DFA) bağlamında kullanılan bir güvenilirlik ölçütüdür. Bir faktöre (gizil değişkene) ait maddelerin iç tutarlılığını yani birlikte ne kadar tutarlı çalıştığını ölçmektedir. Yapılan hesaplamalarda CR katsayısı ölçeğin tümü için 0,97; davranışsal alt boyutu için 0,92; duygusal alt boyutu için 0,91 ve bilişsel alt boyutu için 0,93'tür. Bu ölçeğin tümü ve alt boyutlarının yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ve ölçüm aracının çok güçlü bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2013).

Average Variance Extracted (AVE) de faktör analizlerinde kullanılan önemli ölçütlerden birisidir. AVE, bir gizil değişkenin gözlemlenen değişkenler tarafından ne kadar doğru ölçüldüğünü göstermektedir. Bu çalışmada da bu değer tüm ölçek için 0,61; davranışsal alt boyutu için 0,59; duygusal alt boyutu için 0,64 ve bilişsel alt boyutu için 0,61 olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda AVE değerinin 0,50 veya daha yüksek olması gizil değişken ile gözlemlenen değişkenler arasında tutarlılığın yüksek olduğunu ve modelin iyi bir uyum sağladığını göstermektedir (Fornell ve Larcker, 1981).

Öte yandan Tablo 1'de görüldüğü üzere madde-toplam korelasyon katsayılarının 0.568 ile 0.806 arasında değişmesi, ölçek maddelerinin tamamının, ölçülmek istenen temel yapıyla anlamlı ve güçlü bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu da ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu desteklemektedir (Büyüköztürk, 2007; Tavşancıl, 2010).

Tablo 4. İç Tutarlılığa İlişkin İstatistikler

Değişkenler	Cronbach's Alpha	Composite Reliability (CR)	Average Variance Extracted (AVE)
Davranışsal Boyut	0,91	0,92	0,59
Duygusal Boyut	0,91	0,91	0,64
Bilişsel Boyut	0,93	0,93	0,61
Evlilik Korkusu Ölçeği	0,95	0,97	0,61

IV.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, bireylerin evlilik korkusunu ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Evlilik Korkusu Ölçeği'nin geliştirilme sürecinde, klasik ölçek geliştirme aşamaları takip edilerek literatür taraması, madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma ve uygulama aşamaları titizlikle yürütülmüştür. Çalışmanın sonuçları, ölçeğin evlilik korkusunu ölçmede başarılı bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında ulaşılan geniş örneklem (n=477), ölçek geliştirme ve analiz süreçleri açısından önemli bir avantaj sağlamıştır (Tavşancıl, 2010). Ayrıca katılımcıların sosyodemografik çeşitliliği de ölçeğin genellenebilirliğini artırmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler; davranışsal, duygusal ve bilişsel boyutlar olarak adlandırılmış ve toplam varyansın %66,59'unu açıklamıştır. Bu oran, ölçeğin güçlü bir yapısal geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). Doğrulamalı faktör analizi sonuçları ise üç faktörlü iyi düzeyde uyum sağladığını ortaya koymuştur (Anderson ve Gerbing, 1984; Browne ve Cudeck, 1992; Chan ve Sun, 2019; Schermelleh Engel vd., 2003; Sürücü vd., 2021). Ölçeğin ölçüt geçerliği, Evlilik Kaygısı Ölçeği ile yapılan korelasyon analizleriyle değerlendirilmiştir. Her iki ölçek arasında anlamlı ve pozitif yönde güçlü ilişkiler saptanmıştır. Bu bulgu, geliştirilen ölçeğin evlilik korkusu ile ilgili bireysel düzeyde doğru ve geçerli ölçümler yapabildiğini göstermektedir (Gömleksiz ve Erkan, 2010; Tavşancıl, 2010). Uç gruplar ayırt edicilik testi sonuçları da ölçeğin bireyler arasındaki evlilik korkusu düzeylerini anlamlı biçimde ayırt edebildiğini ortaya koymuştur (Flanagan, 1952). Güvenirlilik analizlerinde ölçeğin iç tutarlılığı yüksek bulunmuştur. Cronbach's Alpha katsayıları alt boyutlar ve genel ölçek için 0,91 ile 0,95 arasında değişmiş, bu da ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir (George ve Mallery, 2010). Composite Reliability (CR) değerleri 0,91 ile 0,97 arasında değişirken, Average Variance Extracted (AVE) değerleri 0,59 ile 0,64 arasında bulunmuştur. Bu bulgular, ölçeğin hem içsel tutarlılığının hem de yapı geçerliğinin güçlü olduğunu ortaya koymaktadır (Fornell ve Larcker, 1981; Hair vd., 2013). Ayrıca madde-toplam korelasyon katsayılarının 0.568 ile 0.806 arasında değişmesi, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen temel yapıyla anlamlı ve güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2007; Tavşancıl, 2010).

Sonuç olarak, 23 maddeden ve üç alt boyuttan (bilişsel, duygusal, davranışsal) oluşan "Evlilik Korkusu Ölçeği", bireylerin evliliğe yönelik korkularını değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilir (Ek 1). Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin hem alt boyutlarından hem de tümünden ortalama toplam puan elde edilebilmektedir. Ölçekten elde edilen ortalama puanın yüksekliği, bireylerin evlilik korkusu düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, alt boyutlara ilişkin puanlardaki artış da bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal düzeyde evlilik korkusu yaşadığını ifade etmektedir.

Evlilik korkusu, bireylerin evlilikle ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını etkileyen önemli bir psikolojik süreçtir. Ancak literatürde bu alana ilişkin sınırlı sayıda çalışma bulunmakta ve standart bir ölçüm aracının eksikliği hissedilmektedir. Bu bağlamda geliştirilen Evlilik Korkusu Ölçeği, alandaki önemli bir boşluğu doldurmakta; evlilik korkusunu çok boyutlu olarak (bilişsel, duygusal, davranışsal) ele alarak kapsamlı bir değerlendirme imkânı sunmaktadır. Ölçek, araştırmacılara olduğu kadar uygulayıcılara da evlilik korkusunu anlamada ve müdahale süreçlerinde bilimsel bir araç olarak rehberlik edebilir. Bu kapsamda aile danışmanları, psikologlar, terapistler ve sosyal hizmet uzmanları başta olmak üzere evlilik korkusu yaşayan bireylerle çalışma potansiyeli olan profesyoneller tarafından bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Ayrıca, bireylerin evlilik korkusunu azaltmaya yönelik geliştirilen müdahale programlarının etkinliğini değerlendirmede de kullanılabilir.

Ölçeğin farklı kültürel ve demografik gruplar bağlamlarında sınanması, yalnızca ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği açısından değil, aynı zamanda evlilik kurumuna ilişkin toplumsal, kültürel ve ekonomik algıların evlilik korkusu üzerindeki etkisini daha derinlemesine analiz etme imkânı sağlayacaktır. Toplumdan topluma değişen normlar, geleneksel roller, dini inançlar, ekonomik koşullar ve aile yapıları, bireylerin evliliğe dair algılarını ve dolayısıyla evlilik korkusunu biçimlendirebilmektedir. Bu nedenle ölçeğin farklı sosyo-kültürel yapılarda test edilmesi hem kültürler arası karşılaştırmalar yapılmasına hem de evlilik korkusunun sosyal belirleyicilerinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki tutarlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test analizlerinin yapılması önerilmektedir. Bu analizler, bireylerin evlilik korkusuna ilişkin puanlarının zamana karşı ne ölçüde sabit kaldığını ve ölçeğin ölçüm güvenilirliğini ortaya koyacaktır. Bununla birlikte evlilik korkusunun zaman içerisindeki değişimini, toplumsal dönüşümlerle olan ilişkisini ve özellikle bireysel müdahale programlarının etkililiğini değerlendirebilmek için uzunlamasına araştırmalara ihtiyaç vardır. Farklı yaş grupları ve ilişki durumlarında (örneğin boşanmış bireyler, nişanlı çiftler) geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması, hem ölçeğin psikometrik özelliklerinin daha sağlam biçimde test edilmesini sağlayacak hem de evlilik korkusunun yaşam döngüsündeki yerini ve biçimini anlamada katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Afzal, N., Muazzam, A., & Malik, S. (2019). Development and validation of pre-marital anxiety scale. *The Discourse*, 5(1), 167-178.
- Akbağ, M. (2020). İnsan ve davranışı. B. Aydın, M. Akbağ, M. Ağır, S. Tuzcuoğlu & L. Yazıcı (Ed.), *Eğitim Psikolojisi: Gelişim ve Öğrenme* (ss.1-28) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aksakoğlu, G. (2001). *Sağlıkta araştırma teknikleri ve analiz yöntemleri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155-173. <https://doi.org/10.1007/BF02294170>
- Arianfar, N., Hosseini, S., & Etemadi, O. (2023). Cognitive emotion regulation strategies and marital communication patterns in men with avoidant attachment: Investigating the mediating role of caregiving styles. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 22(4), 281-298. <https://doi.org/10.1080/15332691.2023.2253987>
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230-258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- Büyükoztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Yayıncılık.
- Cantekin, Ö. F., & Kunduracı, N. F. (2024). Marriage anxiety of university students in terms of family belonging and parental attitude. *International Journal of Religion*, 5(3), 377-385. <https://doi.org/10.61707/k0ghk087>
- Chan, H. W. Q., & Sun, C. F. R. (2019). Scale development: Chinese irrational beliefs and rational attitude scale. *PsyCh journal*, 8(1), 122-136. <https://doi.org/10.1002/pchj.249>
- Chang, J. N. (2024). Why do Chinese women experience gamophobia? Psychoanalytic theory assisted discourses analysis. *Frontiers in Psychology*, 15, 1357795. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1357795>
- Costello, A. B., & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research, and Evaluation* 10(7), 1-9. <https://doi.org/10.7275/vj1-4868>
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Çelik, E., & Erkilet, G. (2019). Evlilik kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 47-57.
- Çıtak, Ş., & Başar, A. (2023). Evlilik kaygısında bağlanma stillerinin yordayıcılığı. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13 (Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu Özel Sayısı), 185-204. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1186297>
- Erkuş, A. (2014). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I: Temel kavramlar ve işlemler*. Pegem Yayınları.
- Flanagan, J. C. (1952). The effectiveness of short methods for calculating correlation coefficients. *Psychological Bulletin*, 49(4), 342-348. <https://doi.org/10.1037/h0057321>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10th ed.). Pearson.
- Ghezelseflo, M., Jazayeri, R., Bahrami, F., & Fesharaki, R. M. (2016). The role of relational maintenance behavior and attachment styles in predicting marital commitment. *Asian Social Science*, 12(9), 223-229. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v12n9p223>
- Gömlüksiz, M., & Erkan, S. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (2. Baskı). Nobel Yayın.
- Grabowski, A. (2023). Early maladaptive schemas and the quality of marital bond and communication. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 53(1), 9-17. <http://dx.doi.org/10.34766/fetr.v53i1.1160>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe – yöntem – analiz* (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate data analysis*. Pearson Education Limited.
- Helal, M. M., Yaseen, R. M., Mohsen, A. A., AL-Husseiny, H. F., & Sabbar, Y. (2024). Dynamics of a social model for marriage and divorce relationship with fear effect. *Malaysian Journal of Mathematical Sciences*, 18(2), 267-286. <https://doi.org/10.47836/mjms.18.2.04>
- Karagöz, Y., & Kösterelioğlu, İ. (2015). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 81-98.
- Karaman, M. (2023). Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizi: Kavramsal bir çalışma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(1), 47-63. <https://doi.org/10.29131/uiibd.1279602>
- Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Koçyigit Özyigit, M. (2017). The meaning of marriage according to university students: A phenomenological study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17(2), 679-711. <https://doi.org/10.12738/estp.2017.2.0061>
- Kozak, M. (2021). *Bilimsel araştırma: Tasarım, yazım ve yayım teknikleri* (5. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Livingston, G. (2018). *The changing profile of unmarried parents*. Pew Research Center.
- Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (2002). How to use a Monte Carlo study to decide on sample size and determine power. *Structural Equation Modeling*, 9(4), 599-620. https://doi.org/10.1207/S15328007SEM0904_8
- Naeimi, S., Beigi, S., & Torabpour, M. (2020). Correlation between fear of marriage and attitude to labour and childcare in female students of Abadan faculty of medical sciences in 2019. *International Research in Medical and Health Sciences*, 3(2), 5-12.
- Naghinasab Ardehaee, F., Jajarmi, M., & Mohammadipour, M. (2018). Effectiveness of emotion focused couple therapy on marriage function and psychological well-being of women with marital conflicts. *Journal of Gorgan University of Medical Sciences*, 20(3), 1-10.
- Obeid, S., Fares, K., Haddad, C., Lahoud, N., Akel, M., Zakhour, M., ... & Hallit, S. (2020). Construction and validation of the Lebanese fear of relationship commitment scale among a representative sample of the Lebanese population. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56(2), 280-289. <https://doi.org/10.1111/ppc.12424>
- Öz Soysal, F.S., Uz Baş, A., & Aysan, F. (2016). Evlilik Tutumu Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1951-1964.
- Ren, J. (2022). Analysis of the psychological factors of contemporary youth's fear of marriage in China. *International Journal of Frontiers in Sociology*, 4(13), 31-34. <https://dx.doi.org/10.25236/IJFS.2022.041305>
- Safiudin, K. (2024). Gender problems in Indonesia: The phenomenon of gamophobia in a permissive society. *An-Nisa Journal of Gender Studies*, 17(1), 56-65. <https://doi.org/10.35719/annisa.v17i1.245>
- Schermelleh Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8(2), 23-74.
- Sourav, S. (2012). Marriage: It's changing nature. *Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 73-80.
- Sürücü, L., Şeşen, H., & Maşlakçı, A. (2021). *SPSS, AMOS ve PROCESS Macro ile ilişkisel, aracı/düzenleyici ve yapısal eşitlik modellemesi (uygulamalı analizler)*. Detay Yayıncılık.
- Tangney, J. P. (2000). Humility: Theoretical perspectives, empirical findings and directions for future research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 70-82. <https://doi.org/10.1521/jscp.2000.19.1.70>
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (4. Baskı). Nobel Yayın.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tire, O. (2020). Geçmişten günümüze aile ve evlilik. E. Dikici, O. Tire & Z. Sevim-Adıgüzel (Ed.), *Aile ve Sosyoloji* (ss. 7-30) içinde. Eğitim Yayınevi.
- TÜİK-Türkiye İstatistik Kurumu (2025). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2024*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2024-53783>, (10.02.2025)

Türk, A., & Aydemir, İ. (2024). Y ve Z kuşaklarının bağlanma stilleri ile evlilik beklentilerinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24(64), 549-574. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1520148>

Williams, C. (2007). Research methods. *Journal of Business & Economic Research*, 5(3), 65–72. <http://dx.doi.org/10.19030/jber.v5i3.2532>

Yong, A. G., & Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 9(2), 79-94. <https://doi.org/10.20982/tqmp.09.2.p079>

Ek 1. Evlilik Korkusu (Gamofobi) Ölçeği

EVLİLİK KORKUSU (GAMOFEBİ) ÖLÇEĞİ Aşağıda evlilik süreçlerine ilişkin 23 ifade bulunmaktadır. Bu ifadelere ne düzeyde katıldığınızı size en uygun cevabı işaretleyerek belirtiniz. İfadelerin doğru ya da yanlış bir cevabı yoktur. 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum 5=Tamamen Katılıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Evlilikte bireyselliği kaybetmek kaçınılmazdır.					
2	Bağlanma ihtimalimin bulunduğu ilişkileri genellikle sonlandırırım.					
3	Evliliğin yaşam kalitemi olumsuz etkileyeceği fikri beni kaygılandırıyor.					
4	Evlilikle ilgili bir konu açıldığında ortamdan uzaklaşıyorum.					
5	Evliliğin, bana karşılanması zor sorumluluklar yükleyeceğini düşünüyorum.					
6	Evlilikle ilgili ciddi konuşmalar sırasında kendimi savunmaya geçerim.					
7	Evlilik fikri, içimde yoğun bir kaygı yaşamama neden oluyor.					
8	Evliliğin sorumluluklarının altından kalkamayacağıma inanıyorum.					
9	Evliliğin kişisel gelişimimi engelleyeceğini düşünüyorum					
10	Evliliğin, yaşamımda telafi edilemeyecek hatalara neden olmasından korkuyorum.					
11	Partnerimin evlilik taleplerini karşılamak için bahaneler üretirim.					
12	Uzun süreli bir ilişkiye girmekten kaçınıyorum.					
13	Evliliğin hayatımı sınırlandırması fikri beni huzursuz eder.					
14	Sağlıklı bir evlilik yürütmek için yeterli becerilere sahip olmadığımı düşünüyorum					
15	Yakın bir ilişkiye girmenin üzerinde bir yük oluşturacağını düşünüyorum.					
16	Partnerimin evlilikle ilgili beklentileri arttığında, ilişkiden uzaklaşıyorum.					
17	Evlilik fikri, hayatımın kontrolünü kaybedeceğimi hissettiriyor.					
18	Evlilikle ilgili beklentilerin aşırı ve ulaşılması zor olduğuna inanıyorum					
19	Partnerimle aynı evi paylaşmanın zor olacağını düşünüyorum					
20	Evlilikle ilgili sorumlulukları hatırlatan aktivitelerden uzak dururum.					
21	Evlilikte mutluluğun zamanla yok olacağı fikri beni endişelendiriyor.					
22	Evliliğin özgürlüğümü kısıtlayacağına inanıyorum.					
23	Evlilik teklifinde bulunmamı veya kabul etmemi gerektiren durumlardan kaçınıyorum					

Alt Boyutlar:**Bilişsel Boyut:** 1, 5, 8, 9, 14, 15, 18, 19, 22**Davranışsal Boyut:** 2, 4, 6, 11, 12, 16, 20, 23**Duygusal Boyut:** 3, 7, 10, 13, 17, 21

NOT: Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin hem alt boyutlarından hem de tümünden ortalama toplam puan elde edilebilmektedir. Ölçekten elde edilen ortalama puanın yüksekliği, bireylerin evlilik korkusu düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, alt boyutlara ilişkin puanlardaki artış da bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal düzeyde evlilik korkusu yaşadığını ifade etmektedir.

Ölçek ile ilgili herhangi bir hususta shu.ahmett Turk@gmail.com veya aturk@sinop.edu.tr ile iletişime geçebilirsiniz.